

Utbildningsinspektion i Norra Mo rektorsenhet

Förskoleklass

Grundskolan årskurs 1–6

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Norra Mo rektorsenhet den 11 och 12 mars 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästkommande inspektion.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och skolorna, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

I Norra Mo rektorsområde intervjuades skolledning, skolsköterska, pedagogisk personal, elever och föräldrar. Inspektörerna besökte även lektioner i olika årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i rektorsområdet utgör underlag för bedömningen.

Beskrivning av rektorsområdet

Norra Unnaryd	Antal elever
Förskoleklass	2
Grundskola årskurs 1–2	12

Källa: Norra Mo rektorsenhet

Ryd	Antal elever
Förskoleklass	6
Grundskola årskurs 1, 3	43

Källa: Norra Mo rektorsenhet

Bottnaryd	Antal elever
Förskoleklass	14
Grundskola årskurs 1–2, 4–6	111
Särskola	1

Källa: Norra Mo rektorsenhet

Skolorna ligger ca 3 mil ifrån varandra och har tidigare varit enskilda rektorsområden. Alla elever i rektorsområdet går årskurserna 4–6 på Bottnarydsskolan och efter årskurs 6 på fortsätter eleverna på Ljungarumsskolan. På Bottnarydsskolan finns lokaler för slöjd och idrott. Omgivningarna består av landsbygd med hus och gårdar samt mindre samhällen. När det i rapporten står ”skolan” avses alla tre skolorna om inget annat anges.

Helhetsbedömning

Inom skolorna i Norra Mo rektorsenhet råder trygghet och det finns en studiemiljö där lärandet är i fokus. I skolan i Norra Unnaryd visades även prov på utomhuspedagogik. Ett inslag man har varje vecka där olika ämnen såväl som frågor av värdegrundskaraktär kan ingå.

Resultaten på nationella proven i matematik och svenska har varierat mycket under de senaste åren. Skolan har uppmärksammat att man behöver ett system för uppföljning av elevernas resultat, inte bara i svenska, engelska och matematik, utan i alla ämnen. Något inspektörerna instämmer i. Eleverna på skolan ges inte möjlighet att nå målen i hem- och konsumentkunskap i årskurs 5 då undervisningen börjar först i årskurs 6.

Skolans ledning har under sin tid på skolan lagt mycket tid och energi på att få de tre skolorna att fungera som ett rektorsområde vilket man lyckats väl med. Skolledningen är väl förtrogen med verksamheten och har stor legitimitet bland elever, personal och föräldrar och ledningens strävan att skapa ett pedagogiskt utvecklingsklimat har gett märkbara resultat. Skolan bör dock arbeta mer med att få strävmålen att utgöra riktningen för undervisningen.

En förutsättning för en ökad måluppfyllelse är att skolan skapar ett system för uppföljning av elevernas kunskaper inte bara i grundskolans ämnen utan även i områden som beskrivs i läroplanen. Detta i kombination med ett systematiskt kvalitetsarbete där resultaten analyseras och i den mån måluppfyllelsen bedöms som otillräcklig åtgärder redovisas kommer att ytterligare höja kvalitén på skolans verksamhet.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolans likabehandlingsplan är inte utformad och upprättad i enlighet med författningarna (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever och 2 § förordningen om barns och elevers delaktighet i arbetet med en likabehandlingsplan).
- Eleverna ges inte möjlighet att nå målen i hem- och konsumentkunskap i årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen och kursplanen för hem- och konsumentkunskap).
- Skolan följer inte upp elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskolan och fritidshemmet).
- Skolan saknar en arbetsplan (2 kap. 23 § grundskoleförordningen).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte de krav som ställs på en sådan (3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Skolan bör tillse att läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning och att eleverna i högre grad ges utmaningar och möjligheter att utveckla olika kunskapsformer.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *ansevärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Kommentar:

I kvalitetsredovisningen redovisas inga resultat av nationella prov men man skriver att 72 procent av eleverna nått målet i svenska i årskurs 5, 72 procent i matematik och 86 procent i engelska samt att 70 procent av eleverna har nått målen i alla ämnen i årskurs 5. Inga andra ämnen redovisas och man redovisar inga eventuella resultatskillnader mellan pojkar och flickor.

Andelen som nått målen på de nationella proven har varierat mycket under de senaste åren. Framför allt i svenska och matematik. Man bör dock ha i åtanke att det rör sig om ett litet antal elever i varje årskurs.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna följer upp resultaten så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen,
- om kunskapsresultaten följs upp regelbundet under hela skoltiden,

- om utvecklingssamtal genomförs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om en framtidsytande individuell utvecklingsplan upprättas i samband med utvecklingssamtalen.

Bedömning av området Uppföljning av kunskapsresultaten:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Skolan saknar en samlad bild av kunskapsresultaten, vilket uppmärksammas i skolans kvalitetsredovisning. Lärarna utvärderar dock sin undervisning tillsammans med eleverna på olika sätt beroende på elevernas ålder och mognad. Metoder och arbetsätt utvärderas och omprövas vid behov på såväl grupp som skolenivå. Föräldrarna säger sig vara nöjda med den information som ges i samband med utvecklingssamtalen. Förälder och elev får information om elevens framgångar i samtliga ämnen vilket gör att inspektörerna bedömer att lärarna följer upp elevernas kunskaper på individnivå. Inspektörerna har även sett exempel på individuella utvecklingsplaner av god kvalitet.

1.3 Bedömning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper,
- om lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling,
- om lärarna vid bedömning utgår från de nationella målen i kursplanerna.

Bedömning av området Bedömning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Lärarna på skolan gör allsidiga bedömningar av elevernas kunskaper. Nationella ämnesprov och andra prov, tester, diagnoser och diskussioner i arbetslagen är exempel på verktyg som används för att kunna göra sådana, men som beskrivits i avsnittet ovan bör skolan utveckla sina metoder för att säkerställa att korrekta och allsidiga bedömningar skall kunna göras avseende elevernas hela kunskapsutveckling i samtliga ämnen.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning,
- om organisation och arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,
- om undervisningen är allsidig och saklig,
- om de som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället,
- om arbetet i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Den formella elevdemokratin med klass- och elevråd fungerar bra på skolan och lärarna uppger även att de kan se en utveckling av elevernas förmåga att ta ansvar för sitt lärande. De säger att de yngre eleverna deltar i utvärderingen av undervisningen genom att svara på några enkla frågor medan elever i årskurs 6 är mogna att utöva ett större inflytande över undervisningen. Detta pekar på en progression. Undervisningen är så vitt inspektörerna kan bedöma allsidig och saklig. Samverkan i syfte att öka elevernas förutsättningar för lärande sker såväl inom skolan som med arbetsliv och samhälle. I förskoleklassen förekommer såväl lek som skolförberedande inslag.

Läroplan/kursplaner anger inriktningen för undervisningen

Enligt läroplanen anger mål att sträva mot inriktningen på skolans arbete. De anger därmed en önskad kvalitetsutveckling i skolan.

Eleverna på skolan uppgav i intervjuerna att inslag i syfte att träna problemlösning, förmågan att kritiskt granska fakta och förhållanden och att bedöma konsekvenser inte är så vanligt förekommande i undervisningen. I huvudsak gav lektionsbesöken en liknande bild. Lärarna säger dock att man ofta i samband med värdegrundsövningar arbetar med dilemman, värderings- och samarbetsövningar. Inspektörerna

bedömer dock att undervisningen i grundskolans ämnen bör ses över så att den i högre utsträckning tar sin utgångspunkt i strävansmålen och att eleverna i högre grad ges utmaningar och möjligheter att utveckla olika kunskapsformer.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- om särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet,
- om det vid behov av särskilda stödåtgärder alltid upprättas åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inom rektorsenheten finns goda förutsättningar för individanpassning av undervisningen. Lärare och elever och föräldrar ger exempel på mer lättlästa böcker, böcker på högre nivå, flexibla grupper, arbetssätt etc. Åtgärdsprogram av god kvalitet finns för de elever på skolan som har behov av särskilt stöd och stöd ges i tillräcklig omfattning.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan utgör en trygg miljö,
- om skolan har en studiemiljö som är inriktad på lärande och ger stöd åt att utveckla kunskaper,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal, elever och företrädare för elevernas vårdnadshavare,

8 (12)

- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med bestämmelserna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer och värden i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Skolorna inom Norra Mo rektorsenhet utgör trygga miljöer för eleverna. Ett aktivt värdegrundsarbete bedrivs och såväl elever som föräldrar säger att personalen agerar så fort något inträffar. Det finns ordningsregler som upprättats i enlighet med grundskoleförordningen och skolorna präglas av ett lugn där god studiemiljö råder. Det finns dock behov av insatser i följande avseende.

Likabehandlingsplanen

Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever ska huvudmannen för verksamheten eller den huvudmannen bestämmer se till att det finns en likabehandlingsplan för varje enskild verksamhet. Planen ska syfta till att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. I planen ska planerade åtgärder redovisas. Planen ska årligen följas upp och ses över.

Enligt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan ska likabehandlingsplanen upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Rektorsområdets likabehandlingsplan saknar beskrivning av konkreta åtgärder som ska utföras under året grundat på en aktuell kartläggning. Vuxen-elevperspektivet saknas och det går inte att urskilja de olika verksamheterna i planen. Barn och elever har inte deltagit i arbetet med planen.

Inspektörerna bedömer att skolans likabehandlingsplan måste förbättras i dessa avseenden.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektorns och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad,
- om verksamheten i förskoleklassen omfattar minst 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året.

Bedömning av området Tillgång till utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Mottagandet av elever sker så vitt inspektörerna kan bedöma enligt bestämmelserna. Skolans elever får dock inte den undervisningstid de är garanterade i ämnet hem- och konsumentkunskap. Inspektörerna förutsätter att samordning i övrigt avseende den garanterade undervisningstiden sker med mottagande skola. Skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med styrdokumentet. Språkval görs i årskurs 6 sedan eleverna fått prova på franska, tyska och spanska under höstterminen. Elevers val är organiserat så att eleverna vid olika tillfällen under läsåret erbjuds olika ämnesområden att fördjupa eller bredda sig inom. Huvuddelen av de lokaler skolan disponerar är av god kvalitet och man är väl försedd med undervisningsmaterial och teknisk utrustning, till exempel interaktiva whiteboard och ett antal datorer i flera klassrum. Undervisningen är avgiftsfri och verksamheten i förskoleklassen omfattar minst 15 timmar i veckan. Skolan brister dock i följande avseende.

Garanterad undervisningstid

Enligt grundskoleförordningen finns en kursplan för varje ämne. I kursplanen för ämnet hem- och konsumentkunskap anges de mål som eleverna ska ha uppnått efter det femte och skolåret. I Norra Mo rektorsenhet får dock inte eleverna hem- och konsumentkunskap förrän i årskurs 6.

Inspektörerna bedömer att skolan måste tillse att eleverna ges möjlighet att nå målen för årskurs 5 i ämnet hem- och konsumentkunskap.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt,
- om rektorn genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utbildning och kompetensutveckling:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Skolans lärare har med något undantag utbildning för den undervisning de bedriver och de har goda möjligheter att få kompetensutveckling. Skolans rektor genomgår vid inspektionstillfället den statliga rektorsutbildningen.

3.3 Rektors ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektorn som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,
- om rektorn tar ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Rektorn för Norra Mo upplevs av såväl lärare som föräldrar som väl förtrogen med skolans verksamhet. Även eleverna säger att de känner rektorn och att hon brukar komma in på lektionerna. Ledningen av skolan genomsyras av en öppenhet där eventuella problem och konflikter i verksamheten lyfts upp till ytan och bearbetas.

Rektorn driver genom skolutvecklingsgruppen ett ständigt pågående utvecklingsarbete. Skolans ledning är relativt ny och har i kvalitetsredovisningen för 2007 uppmärksammat att en systematisk uppföljning av kunskapsresultaten saknas. Ett led i uppbyggnaden av ett sådant system är det arbete skolorna gjort med att bryta ner de nationella målen så att det finns avstämningspunkter i alla årskurserna. Uppföljning av kunskapsresultaten saknades dock vid inspektionstillfället varför förbättring krävs avseende:

Rektors ansvar för uppföljning

Enligt läroplanen ansvarar rektorn för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen.

Skolledningen vinnlägger sig om att arbetet på skolan kontinuerligt följs upp och utvärderas men detta är ett arbete som trots det behöver vidareutvecklas i avseendet att följa elevernas kunskapsresultat inte bara på elevnivå utan också på grupp- och skolnivå i samtliga ämnen. Detta är nödvändig information som utgångspunkt för att kunna analysera orsakerna till vilka resultat eleverna når och därifrån utveckla och anpassa undervisning, stödinsatser och andra förutsättningar för elevernas lärande. Inspektörerna gör därför bedömningen att rektor måste ta ett ökat ansvar för att arbetet i rektorsområdet behöver förstärkas vad avser kunskapsuppföljning på alla nivåer (elev-, grupp-, och skolnivå).

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen,
- om kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inom Norra Mo rektorsenhet bedrivs ett kvalitetsarbete av god kvalitet. På skolan finns även en skolutvecklingsgrupp som initierar och arbetar med pedagogiska frågor på arbetslags- och skolnivå. Det finns dock behov av förbättringar när det gäller:

Kvalitetsarbete

Enligt grundskoleförordningen ska det för genomförande av de nationella målen för utbildningen finnas en arbetsplan. Arbetsplanen ska utarbetas under medverkan

12 (12)

av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare.

Norra Mo rektorsenhet har inget dokument som kallas arbetsplan. Man har dock olika handlingsplaner som skulle kunna ingå i en arbetsplan.

Inspektörerna bedömer att skolan måste utarbeta en arbetsplan.

Kvalitetsredovisning

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning ska arbetet med kvalitetsredovisning främja skolornas kvalitetsarbete och därigenom bidra till att förverkliga utbildningarnas nationella mål. Kvalitetsredovisningen syftar även till att ge information om verksamheten och dess måluppfyllelse. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningen ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas.

Kvalitetsredovisningen från Norra Mo rektorsenhet är av god kvalitet inom många områden men en egentlig bedömning av skolans måluppfyllelse saknas. Detta gäller såväl målen i grundskolans ämnen som i läroplanen.

Inspektörerna bedömer att skolan måste förbättra sin kvalitetsredovisning så att den motsvarar kraven och på så sätt kan bli ett verksamt verktyg i skolans kvalitetsarbete.

2008-06-11 Lund

Nils Pihlsgård

Birgitta Henecke